

Alejandro Jesús Navarro Quesada

**MENORS MIGRANTS NO ACOMPANYATS, PER QUÈ SEL'S RELACIONA
AMB DELINQÜÈNCIA?**

TREBALL DE FI DE GRAU

Dirigit per la Dra. Marina Claverias Fernández

Grau de Treball Social



UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Tarragona

2020

MOTIVACIÓ

Aquest article, ve motivat principalment d'algunes qüestions sorgides arrel del treball d'investigació social aplicada, que vaig realitzar el curs passat.

El treball tractava sobre les experiències i dificultats, en el procés migratori dels menors migrants no acompanyats (MMNA), així com els obstacles administratius/burocràtics i socials amb els que es podien trobar, un cop es trobessin a la ciutat de Tarragona.

Vaig tenir l'oportunitat d'entrevistar a tres ex-MMNA, els quals em van explicar amb detall, les dificultats i les vivències del seu trajecte migratori, a més de les seves perspectives de futur. De les conclusions d'aquestes entrevistes vaig extreure:

- El gran interès en aprendre l'idioma, el més ràpid possible, per començar a estudiar cursos de formació i /o trobar feina.
- L'agraïment a Càrites per l'ajut que la institució els ha ofert en tot moment.
- La lentitud amb la que es troben davant de qualsevol tema burocràtic.
- Les ganes de poder tindre una vida tranquil·la i independent.

Juntament amb la investigació, vaig elaborar un projecte basat en poder proporcionar les eines per un bon desenvolupament sociolaboral i acadèmic dels menors, i per tant; que aquests i aquestes poguessin integrar-se el més aviat possible.

L'altre part del projecte, constava en una campanya de sensibilització per part de la població Tarragonina, vers la situació real en la que es trobaven els menors recent vinguts.

Durant l'elaboració del projecte, vaig llegir varis articles de premsa, on majoritàriament l'extrema dreta els relacionava molt estretament amb la delinqüència juvenil. Aquests articles em van xocar molt, ja que després d'entrevistar els tres ex-MMNA, vaig poder veure que l'últim que volen és portar una vida delictiva, sinó tot el contrari.

AGRAÏMENTS

A la doctora i tutora d'aquest article, la Marina Claverias, pel seu suport durant tots aquests mesos. Per la seva dedicació exhaustiva, i per haver-me ajudat a redirigir el meu treball, quan més perdut estava.

Al jutge de menors i professor de justícia penal juvenil, en Jesús del Cacho, per haver accedit a que l'entrevistés, tot i que les circumstàncies no acompanyaven degut a la crisi provocada pel COVID-19. Les seves aportacions han estat molt importants per la redacció d'aquest article.

A la meva tutora de pràctiques, l'Anna Plasencia, pels seus consells i ajudar-me a resoldre els dubtes que m'anaven sorgint.

A la meva família i als meus amics, pel seu suport i els seus ànims quan menys hi confiava.

A tots, gràcies.

**MENORS MIGRANTS NO ACOMPANYATS, PER QUÈ SEL'S RELACIONA
AMB DELINQÜÈNCIA?**

Alejandro Jesús Navarro Quesada
Estudiant del grau de Treball Social
Universitat Rovira i Virgili
alejandrojesus.navarro@estudiants.urv.cat

RESUM

Durant els últims anys, Espanya ha viscut un augment en l'arribada de menors migrants no acompanyats (MMNA); aquest col·lectiu ha rebut una forta estigmatització per part de l'extrema dreta, la qual ha anat difonent un mateix discurs en els últims mesos, on se'ls relaciona estretament amb actes delictius. Això ha suposat, que una part de la població els rebutgi i els aïlli, ja que els consideren un perill.

En la primera part d'aquest article, s'explica quina és la situació actual d'aquests menors arreu del país.

A continuació, s'han estudiat diferents articles periodístics que parlen dels discursos de VOX sobre els MMNA, per demostrar que aquesta estigmatització és real. Per últim, s'han analitzat les dades que proporciona el institut nacional d'estadística, en matèria de delinqüència juvenil i s'ha entrevistat a un professional de la matèria, per tal de poder veure, quina és la relació real entre els menors migrants i delinqüència.

Paraules clau: menors, migrants, extrema dreta (VOX), delinqüència juvenil, estigmatització.

ABSTRACT

In recent years, Spain has seen an increase in the arrival of unaccompanied migrant children (MMNA); this group has received strong stigmatization by the far right, which has been spreading the same discourse in the last months, where they were closely related to criminal acts. This means, that a part of the population rejects and isolates them, as they consider them a danger.

The first part of this article, explains the current situation of these minors across the country.

Various journalistic articles on VOX discourses on MMNAs, have been studied below, to show that this stigma is real. Finally, the data provided by the national institute for statistics on juvenile delinquency were analyzed, and a professional was interviewed in order to see the real relationship between migrant minors and crime.

Keywords: minor, migrating, dire right (VOX), juvenile delinquency, stigmatisation.

1. INTRODUCCIÓ

La redacció d'aquest article es necessària per a la nostra disciplina. Aquest article ha de servir per poder identificar la realitat actual d'aquest col·lectiu a Espanya. Conèixer els principis d'interculturalitat i la seva importància en el procés d'integració d'aquests menors i per conscienciar-nos de que s'ha seguir treballant per acabar amb les barreres que obstaculitzen la seva integració social.

Amb aquest article, pretenc investigar si realment la majoria dels MMNA, que es troben vivint a Espanya, suposen aquesta amenaça que es diu que són, o bé si signifiquen milers de futurs en cerca de l'estabilitat i l'harmonia. Ho faré contrastant el discurs que exposa l'extrema dreta, les dades que aporta el institut d'estadística, i l'opinió d'un expert en l'àmbit.

L'objectiu final, serà veure quines són les dades reals de la delinqüència juvenil dels MMNAS a Espanya, i per altra banda, quin és l'objectiu que es vol aconseguir, relacionant-los constantment amb delictes.

Els Menors migrants no acompanyats, són una realitat al nostre país i la premsa nacional s'ha fet ressò. Són moltes les notícies on ells i elles surten en portada, i no precisament són bones; robatoris, agressions físiques i agressions sexuals, estan estretament relacionats amb aquest col·lectiu¹.

¹ Lopez, G.E. (2020). Unos Menas del centro de Hortaleza dan una paliza a un anciano y a su cuidador para robarles. Madrid: lanaciondigital.es. Recuperat de https://www.lanaciondigital.es/politica/menas-centro-hortaleza-paliza-anciano-cuidador-robarles_4206_102.html

Santos, M.A. (2019). Una decena de menores agrede y roba a un joven a la salida del metro de Arturo Soria. Madrid: abc.es. Recuperat de https://www.abc.es/espana/madrid/abci-decena-menores-agrede-y-roba-joven-salida-metro-arturo-soria_201912100024_noticia.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com

Ens trobem també, en una situació política molt delicada, on el discurs racista i xenòfob de l'extrema dreta, ha sabut captar a molta població d'arreu del país.

Dins del seu discurs, els MMNA també hi són presents *"inseguridad y graves problemas es lo que generan estos menores extranjeros para los vecinos de las zonas donde residen"*(Diputat de VOX, Agost 2019), relacionant-los doncs, de manera directa amb delictes i actes incívics.

La majoria d'articles periodístics, discursos polítics, informes, etc, descriuen aquest col·lectiu com a MENAS (Menors estrangers no acompanyats). Però en aquest article, no s'utilitzarà aquest acrònim per parlar d'ells.

Es farà servir MMNA (Menors migrants no acompanyats); la paraula "estranger" significa "el que no forma part de la comunitat política pròpia que s'adopta com a referència". Per tant, estigmatitza encara més aquests joves, els quals es troben en situacions altament complexes, per les confluències de variables que es donen en cada cas; ser menors d'edat en risc, sense vincles al nou territori i amb una perspectiva cultural diferent.

Si utilitzem la paraula "migrant", estem descrivint aquests joves com a "persones que es traslladen del lloc on tenen establert el seu domicili (poble, ciutat, país) a un altre de nou". És el que realment són; persones que per diverses raons, han decidit emprendre un trasllat a un altre país, amb l'objectiu de trobar un futur millor. (Violeta Quiroga i Montserrat Sòria, 2010)

2. MARC TEÒRIC

2.1 INTRODUCCIÓ ALS MMNA, QUI SÓN, D'ON VENEN I MOTIUS

En els últims anys, hem pogut apreciar un augment dels fluxos migratoris, provinents dels països del Nord d'Àfrica. Aquest fenomen, està protagonitzat per joves menors d'edat, que arriben a les costes europees amb embarcacions precàries o amagats en camions. (Setién i Berganza, 2005).

Aquests joves no disposen de documentació ni recursos, i tampoc van acompanyats de cap adult. En aquest trajecte pateixen moltes adversitats i s'enfronten a nombrosos riscos. Molts d'ells poden arribar a quedar greument afectats a nivell físic, trobant-nos inclús, casos de algun menor mort. (Markez, I Pastor, F, 2010).

El primer que es pot observar, és que la gran majoria dels menors, són nois d'entre 15 i 17 anys, i veiem una presència molt reduïda de noies. Les procedències principals dels menors, són el Marroc; que és amb diferència el país d'on provenen la majoria dels joves, tot i que també en trobem d'altres provinents dels països del Magreb, i alguns països de l'Àfrica subsahariana. (Bravo Arteaga i Santos González, 2017).

En un estudi realitzat l'any anterior, i font de motivació d'aquest article, vaig poder apreciar que els joves coincidien, en què les principals raons per les quals marxaven del seu país d'origen, tenen a veure amb; aspectes econòmics, laborals, condicions de vida, etc. Entre aquests motius, es destaquen la falta d'expectatives en el país d'origen, la pobresa, i la manca de treball o les condicions precàries.

A diferència d'anys anteriors, al llarg de l'any 2019, també trobem alguns menors que provenen de famílies amb una certa estabilitat econòmica, encara que sigui molt modesta. Un dels motius que ens ho indiquen, és el fet d'haver pagat el trajecte fins a les costes d'Espanya. Ja que tot i ser un trajecte amb condicions extremes, té un cost econòmic elevat (Generalitat de Catalunya, 2019).

Malgrat que els diferents països d'origen d'aquests joves, tenen el seu propi context, es repeteixen situacions semblants de precarietat que provoquen que emigrin a altres territoris.

En aquestes zones, on la manca d'oportunitats de feina i de formació està tan arrelada, dificulta que els joves puguin dur a terme un ple desenvolupament personal. Per aquest motiu i tal i com exposen (Markez, i Pastor, 2010), si veuen que tenen la mínima oportunitat de millorar la seva situació, faran el que puguin per tal d'aconseguir aquest desig.

Aquesta, és una de les bases, sobre les quals es fonamenta el detonant del fenomen migratori. Els MMNA veuen Espanya, Catalunya i Europa com una via per tal de millorar la seva situació. Un altre dels motius principals d'aquests destins, sobretot d'Espanya i Catalunya és la proximitat territorial que hi ha entre els països. (Markez, I Pastor, F, 2010).

2.2 L'ARRIBADA DELS MMNAS A CATALUNYA. DADES ESTADÍSTIQUES.

La presència d'infants migrants no acompanyats, com a fenomen estructural, comença a ser detectat per l'administració, cap a finals de la dècada dels noranta. (Generalitat de Catalunya, 2019).

En els darrers deu anys, l'arribada de menors migrants sense referents familiars, ha experimentat un augment de més del 40% respecte a la dècada anterior.

Aquest augment, ha obligat que el sistema de protecció, (DGAIA), comenci a treballar a modular la seva intervenció. No només en cobrir la situació de vulnerabilitat social que pateixen aquests joves. Sinó també, a la necessitat de proporcionar els recursos necessaris, en diferents ritmes, per donar una resposta protectora immediata, ajustada als fluxos d'arribada.

Després d'uns anys, en el que les dades de fluxos d'arribada a Catalunya suposaven al voltant d'uns 400 casos l'any, a partir del 2016, suposa l'inici d'una nova etapa, caracteritzada per un creixement notori en l'arribada menors sense referent familiar. (Generalitat de Catalunya, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, 2019)

Pel que fa a les dades, l'any 2015, la DGAIA va atendre 377 casos, l'any 2017 es va passar a 1.489 i l'any 2018 es va acabar amb 3.700 casos atesos, al llarg del 2019 l'arribada dels menors a disminuït fins a un 41% (2.140). (Síndic, 2019)

Per tant, entre el 2017-2019, un total de 6.300 menors migrants han arribat al territori Català. El problema el trobem en la falta d'una gestió pública estratègica, per fer front aquesta arribada. Això ha provocat situacions de desbordament, tot

i la creació de noves places a centres d'acollida; CRAE, CREI i altres recursos residencials, la situació d'urgència sota la qual s'han hagut de construir, ha provocat que no s'hagin respectat els estàndards de qualitat, que s'exigeix per a places d'aquest tipus.

Fins i tot, degut aquest desbordament en el qual s'ha vist submergit el govern, des de la DGAIA, s'ha hagut de recórrer a entitats del tercer sector, com per exemple; CÀRITAS, algunes ONG i CREU ROJA, per habilitar albergs i cases de colònies entre d'altres com "instal·lacions d'emergència"².

2.3 L'ESTIGMATITZACIÓ DELS MMNA

Aquesta situació, provocada per l'augment en l'arribada de MMNA, ha acabat per desbordar centres d'acollida, i en alguns casos, els i les joves s'han hagut d'anar al carrer, de manera literal, on molts d'ells han hagut de passar nits estirats a bancs, parcs i voreres per poder dormir³.

El problema va arribar, quan en alguns llocs del territori català, els veïns es van començar a queixar, per incidents diversos; com robatoris, conductes incíviques, baralles etc, atribuïts als menors migrants. És aquí, on es comença a estendre l'estigma de "delinqüents" sobre aquest col·lectiu, més enllà de demostrar si realment aquests actes o incidents realment els havien comès ells⁴.

² Colell, E. (2019). La Generalitat recorre a hoteles y albergues como centros de menores provisionales. Barcelona: elperiodico.com. Recuperat de <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20190531/dgaia-hoteles-albergues-acoger-menores-7483452>

³ Rodríguez, P. (2019). Menores migrantes y extutelados duermen durante el día en una iglesia del centro de Barcelona: "No tenemos nada". Madrid: eldiario.es. Recuperat de https://www.eldiario.es/catalunya/Menores-migrantes-duermen-iglesia-Barcelona_0_918308644.html

⁴ Los menores no acompañados de Catalunya (2019). El diario de la educación, recuperat de <https://eldiariodelaeducacion.com/convivenciayeducacionenvalores/2019/10/01/los-menores-no-acompanados-de-cataluna/>

D'aquestes actituds i connotacions negatives que se'ls va atribuir, es va passar a amenaces racistes cap a ells, com a Canet de Mar l'any 2018, on 25 persones encaputxades van assaltar un alberg on hi residien MMNA.

Un altre exemple es el que va passar al juliol del 2019 al Masnou, on un grup d'extrema dreta, va intentar assaltar un centre de menors on dins hi havia menors migrants residint. Aquest fet va succeir, després de que es conegués la notícia d'una agressió sexual a una noia del mateix poble per part d'un MMNA.

Però el que em va motivar a elaborar aquest article fou el discurs de l'extrema dreta.

VOX, es el principal representat de l'extrema dreta a Espanya. Dins del seu discurs han incorporat als MMNAS i la perillositat que comporten, relacionant-los amb conductes criminals i reclamant la seva expulsió del país, ja que representen una gran amenaça per l'estat. Afirmant i recolzant-se que amb l'augment dels fluxos de MMNA també ha augmentat la delinqüència juvenil.

Per situar-nos, en l'últim any, el partit polític VOX, ha crescut molt notablement fins al punt d'arribar a formar part del hemicicle del congrés dels diputats amb 52 escons. Aquest elevat nombre d'escons ha estat el resultat dels més de 3,5 milions de persones que els van votar en les últimes eleccions, convertint-se així en el tercer partit més votat del país.

Durant els últims mesos, VOX, ha anat introduint dins del seu discurs als menors migrants intentant estigmatitzar-los, exposant dades sobre ells que poc després han estat denunciades per ser falses. A continuació hi trobem alguns exemples.

El passat 6 d'octubre, en un míting al Palau de Vistalegre, el dirigent de VOX, Santiago Abascal, davant de més de 15.000 persones va dir que:

*“unos MENA que cobran, en ocasiones, más que nuestros jubilados”
o “nuestras viudes”*⁵.

En realitat, aquestes pagues que VOX diu que se'ls hi atorga als MMNA corresponen al (ASJTET)⁶, un ajut proporcionat per la Generalitat de Catalunya (no de manera general a tot Espanya) i només per a joves que hagin estat tutelats per l'administració catalana abans de fer els 18 anys, sempre que compleixin amb els requisits establerts. Aquestes prestacions són per a joves, tant estrangers com espanyols.

Un altre de les fal·làcies de VOX sobre els MMNAS, va succeir el passat mes de Novembre, on Ignacio Garriga, diputat del partit, manifestava la seva *“Repulsa a los que callan cuando la violación es producida por un inmigrante ilegal, en este caso MENAS”* en referència al cas de la ‘manada de Manresa’.⁷ No obstant, aquesta declaració és falsa.

L'Audiència Provincial de Barcelona, va comunicar, que els 7 acusats de violar una menor de 14 anys a Manresa eren majors d'edat, quan presumptament van cometre el delicte. Precisament per això, el judici es va executar a la secció 22a de l'audiència Provincial de Barcelona i no a un tribunal de menors.

⁵ VOX [VOX España]. (06 Octubre 2019) DIRECTO | Acto #VistalegrePlusUltra [arxiu de video] recuperat de https://www.youtube.com/watch?v=8B_iAyQ5GAU&feature=youtu.be&t=7470
Min. 2:04:30

⁶ ASJTET: L'ASJTET és la unitat de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència (DGAIA) que ofereix als joves entre 16 i 21 atesos per la DGAIA, o que ho han estat, suport tècnic i educatiu en els àmbits d'habitatge, inserció laboral, suport psicològic i suport econòmic i jurídic, amb l'objectiu que assolixin una plena inserció social i laboral en una situació d'autonomia i emancipació.
Recuperat de https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/infancia_i_adolescencia/Area-de-Suport-als-Joves-Tutelats-i-Extutelats-ASJTET/

⁷ Ignacio Garriga (03 Juliol 2019) “Este es el claro ejemplo de lo hipócrita que es el movimiento llamado feminista. Este pobre hombre sólo denunciando la violación de su sobrina. Todo mi apoyo. Máxima repulsa a los que callan cuando la violación es producida por un inmigrante ilegal, en este caso MENA'S.” recuperat de <https://twitter.com/Igarrigavaz/status/1146504304418807808>

A més, pel que fa a la nacionalitat dels 7 acusats, la mateixa Audiència Provincial ens indica que són 3 espanyols, 3 cubans i 1 argentí.

Pel que fa a la delinqüència juvenil, el discurs de VOX és molt clar; en el mes de Novembre, durant un míting electoral, el dirigent del partit va exposar el següent:

“los MENAS atemorizan a la población y solo salen a la calle para delinquir, decimos MENAS porque es lo que son, menores extranjeros no acompañados que nunca tendrían que haber entrado en España, y por cierto menores que en algunos casos son más grandes que nosotros”⁸.

Això últim, referint-se a que segons ells, més del 60% dels MMNAS que arriben a Espanya, són adults que arriben per aprofitar-se del sistema de protecció i no ser expulsats.

Tots aquests fets s’han estat vivint amb una certa preocupació, i s’ha reflexionat sobre la dinàmica dels processos migratoris internacionals i la necessària política migratòria. Les persones tenen dret a desplaçar-se per diferents espais, sense perjudicar els drets dels altres i per suposat sense ser objecte de violència. Per una part de la població, aquest col·lectiu resulta ser exactament això, per un altre tot el contrari.

La promulgació d’aquest discurs, ha fet que augmentin els atacs xenòfobs i racistes cap aquests menors migrants, simplement pel fet de no ser espanyols.

N’és un exemple el que va passar al Novembre, dies abans de les eleccions electorals, al barri d’Hortaleza (Madrid). Un grup de MMNA d’origen marroquí que estaven parlant en un parc van ser increpats, insultats i perseguits per un altre grup de joves armats. Els menors van intentar escapar però tres d’ells van ser agredits a cops de peu i cops de porres. El partit autonòmic “Más Madrid” va

⁸ Diari digital El Español. [El Español]. (8 novembre 2019) Vox afirma que los MENAS ATEMORIZAN a la población [arxiu de vídeo] recuperat de https://www.youtube.com/watch?v=_2PU4ILOFNU

denunciar aquests fets i va acusar a VOX de fomentar l'odi cap als menors migrants⁹.

3. LA DELINQUÈNCIA JUVENIL A ESPANYA

3.1 QUE S'ENTEN PER DELINQUÈNCIA JUVENIL

En l'anterior apartat, s'ha pogut observar alguns exemples d'aquest discurs xenòfob per part de VOX, el qual ha provocat que una part de la població els vegi com a joves carregats d'actes delictius. És per això, que he trobat adient contextualitzar en quin punt es troba la de delinqüència juvenil a Espanya, per tal d'apropar-nos a la seva realitat.

Sóc conscient de que el terme de delinqüència juvenil abasteix molta informació, però degut a que aquest article està més enfocat en l'estigmatització als MMNA que pròpiament a la història i orígens de la delinqüència juvenil, explicaré de manera clara i breu la seva etimologia per tal d'entendre el seu significat.

Delinqüència és un concepte que procedeix del llatí "*delinquentia*" i que permet nomenar a l'acció de delinquir o la qualitat de Delinqüent. Delinquir és cometre un delictes, és a dir, violar la llei. El concepte de Delinqüència, per tant, fa referència al conjunt dels Delictes o a les persones que infringeixen la llei.

Per altre banda, Juvenil, és allò pertanyent o relatiu a la joventut. El terme assenyalava l'edat situada entre la infància i l'adulthood, un període que va dels 15 als 25 anys d'acord amb l'Organització de les Nacions Unides (ONU).

⁹ Redacció, (2019) Más Madrid denuncia la agresión a "MENAS" y acusa a VOX de fomentar el odio. MADRID: lavanguardia.com. Recuperat de <https://www.lavanguardia.com/local/madrid/20191107/471440143758/mas-madrid-denuncia-vox-agresion-menas.html>

3.2 COM S'HA ASSOCIAT ALS MMNA AMB DELINQUÈNCIA?

Els MMNA, s'han convertit en víctimes silencioses de les notícies falses que es multipliquen a Twitter, a Facebook i vídeos de YouTube. Aquestes s'escampen molt ràpidament i una part de la població creu que són veritables, però realment en cap cas han estat contrastades ni verificades per cap expert.

VOX ha proporcionat dades com que el 50% dels MMNA son joves delinqüents, o que mantenir-los costa més de 1000 milions d'euros a l'estat espanyol¹⁰.

No hi ha dades oficials disponibles que permetin deduir que, els aproximadament 12.300 menors estrangers no acompanyats que hi ha a Espanya, cometen delictes. Els únics nombres que es coneixen, de fet, apunten que és una minoria la que delinqueix.

A Catalunya, per exemple, els Mossos van analitzar quins delictes havien estat comesos per algun dels 5.622 joves immigrants que han arribat a Catalunya en els últims tres anys. L'estadística va mostrar que, el 82% d'aquests menors, no apareixia en els fitxers policials. Un 12% havia comès delictes greus, com furt i robatoris amb violència, i el 6% restant, estava sent investigat per qüestions menys greus, com danys o robatoris de menys de 400 euros¹¹.

Les poques dades disponibles a escala nacional es refereixen només a el conjunt dels menors estrangers, sense diferenciar els que han arribat sols a Espanya i que són tutelats per les comunitats autònomes als de la resta.

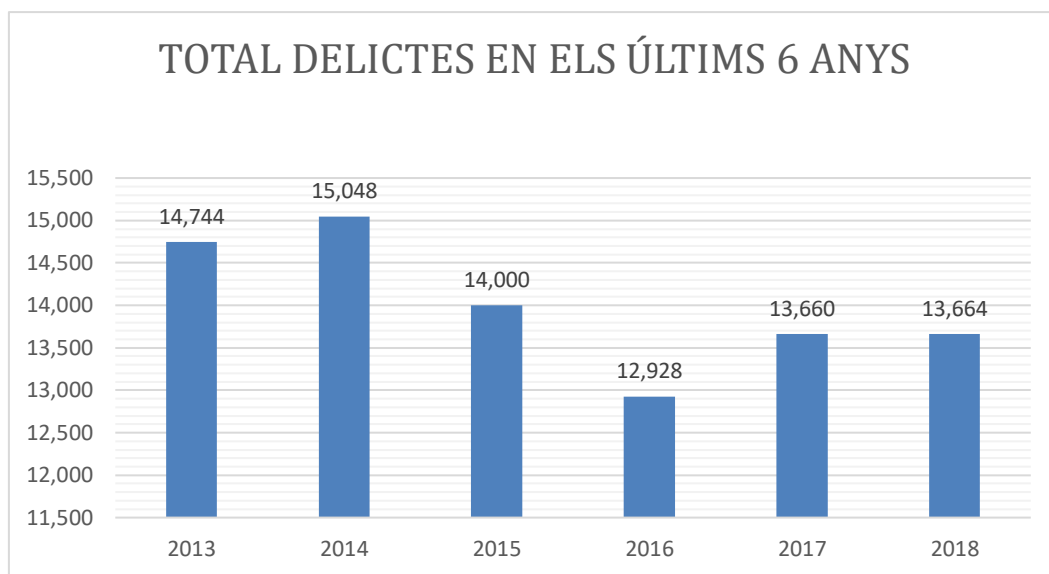
L'estadística oficial, mostra, que no hi ha una relació directa entre l'augment de el nombre joves estrangers i els índexs de delinqüència.

¹⁰ Los menas cuestan a España más de 1.000 millones de euros al año. (2019). Madrid: Casoaislado.com. Recuperat de <https://casoaislado.com/los-menas-cuestan-a-espana-mas-de-1-000-millones-de-euros-al-ano/>

¹¹ Carranco, R. (2019) Menores migrantes en Cataluña: el 18% delinque y son muy reincidentes. Barcelona: elpais.com. Recuperat de https://elpais.com/ccaa/2019/05/03/catalunya/1556885616_055951.html

Per tal de tenir el millor criteri possible i seguir un mateix sistema d'anàlisi, he decidit basar-me en les dades recollides per l'INE, les quals es recull tota la informació facilitada pel registre central de sentències de responsabilitat penal dels menors.

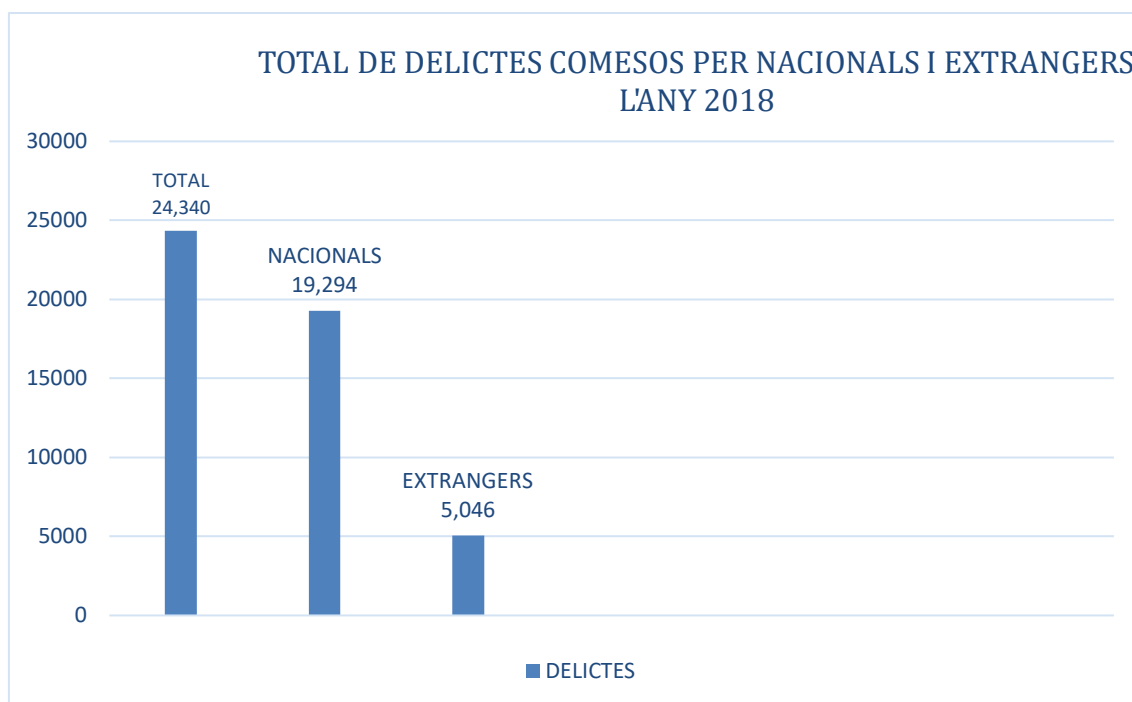
Tot i que el ministeri de l'interior té el seu propi sistema d'estadística, els seus criteris de recollida són diferents als del INE i això implica que no s'ajustin massa uns resultats amb els altres. Per tant, i per evitar més errors he optat per seleccionar un.



Font: Institut nacional d'estadística. Total d'actes delictius condemnats a Espanya en els últims 6 anys.¹² (Gràfic d'elaboració pròpia)

En aquesta gràfica observem una disminució de la delinqüència respecte als anys 2013 i 2014 on les dades eren de 14,744 i 15.048 respectivament però en comparació a l'any 2016(12.928) han augmentat de manera considerable, casi 1.800 casos més a l'any 2018(13.664).

¹² Resultados nacionales. Menores condenados. (2019).Madrid: ine.es. Recuperat de <https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=25721#!tabs-grafico>.



Font: Institut nacional d'estadística. Condemnats a Espanya per menors nacionals i menors estrangers l'any 2018¹³. (Gràfic d'elaboració pròpia)

Total: 24.340

Població Espanyola: 19.294

Població estrangera: 5.046

Aquí podem veure com del 100% total dels delictes condemnats l'any 2018 el 79% varen ser comesos per joves amb nacionalitat Espanyola mentre que el 21% restant per joves estrangers.

El primer gràfic, ens serveix per poder observar quina és la situació actual pel que fa als delictes comesos a Espanya. La delinqüència juvenil, es troba en un punt estable, en comparació als últims anys, però segueix sent un numero alt, el suficient com prestar-li la atenció necessària per treballar desde la institució corresponent per disminuir les xifres.

¹³ Resultados nacionales. Menores condenados según nacionalidad. (2019).Madrid: ine.es. Recuperat de <https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=26029#!tabs-grafico>

El segon gràfic ens permet observar que del 100% dels delictes comesos l'any 2018, només un 21% varen ser provocats per joves estrangers, això no vol dir que fossin comesos per joves sense referents familiars, ja que l'INE no proporciona les dades exactes dels delictes comesos per MMNA. Per tant, si només es tinguessin en compte els MMNA, aquest 21% seria un percentatge inferior.

Amb aquesta recerca, he pogut observar que les dades les quals disposa l'administració es troben. Ja que, per exemple, no podem accedir a les dades exactes dels delictes comesos per joves sense referents familiars.

Això succeeix tal i com diu (Jesús A. Valero-Matas.) entre altres qüestions, per la competència en matèria de justícia, la qual cosa impedeix que es tingui un llistat absolutament precís del nombre de menors sota mesures judicials. Al no existir un registre central i un mateix sistema de recollida d'informació, es fa necessari bussejar en les diferents comunitats autònomes i Ministeri de Justícia, i encara així, possiblement no s'obtidria una informació puntual i exacta.

3.3 FACTORS DE LA DELINQÜÈNCIA JUVENIL

És important establir que hi ha una sèrie de factors que poden propiciar que uns menors i no altres caiguin en la delinqüència. Els factors, son aquells aspectes que intervenen, determinen o influeixen a un menor a cometre un acte delictiu.

Hi ha autors que destaquen, que les motivacions de la delinqüència juvenil, són altres factors més específics, relacionats per exemple, amb el consum de substàncies tòxiques. Aquesta teoria és criticada per autors com (Vázquez, 2003) el qual parla de diversos àmbits els quals cadascun d'ells avarca varis factors:

-Individuals: actes relacionats amb el consum de drogues, psicopatologies prèvies etc.

-Familiars: actes relacionats amb el maltracte infantil, comportament delictiu dels progenitors, manca de límits i de regles etc.

-Relació d'iguals: actes relacionats amb formar part de bandes delictives.

-Escolars: actes relacionats amb el fracàs escolar del menor, l'abandonament o absentisme escolar, la manca de regles dins el centre educatiu etc.

-Soci-econòmics: actes relacionats amb un barri/districte amb un alt grau de delinqüència, el nivell econòmic familiar, pertànyer a col·lectius en exclusió social etc.

La delinqüència juvenil que es viu a Espanya, en la seva majoria de casos, ve motivada pel consum de substàncies tòxiques. Bàsicament, com assenyalen alguns estudis, del cànnabis i el haixix, aquest consum també ha influenciat en l'increment de l'absentisme escolar.

Aquest últim, és el més destacat dels factors, ja que tant la norma com els elements socials, atribueixen als elements socioeducatius l'element bàsic per a contrarestar la delinqüència juvenil. Un altre factor determinant a destacar, ha estat el creixement de famílies desestructurades, amb escàs control sobre els joves, abandonament de la seva educació, i, un alt alcoholisme de les seves famílies. (Jesús A. Valero-Matas).

En Jesús del Cacho, professor i jutge de menors de la província de Tarragona, és l'encarregat de sancionar totes les infraccions comeses dins el territori tarragoní.

Ell explica, que la majoria de delictes que cometen els menors siguin MMNA o no, són principalment robatoris amb força i que els cometen amb la intenció de fer-se amb diners o aparells electrònics. Alguns d'ells els fan sota els efectes de substàncies tòxiques i altres no, el que si destaca és que la majoria dels MMNA que si cometen delictes, ho fan en grup.

Per tant, aquí, incidirien principalment els factors individuals i de relació d'iguals que (Vázquez, 2003) exposa en el seu article.

Es important dir, que no tots els menors d'edat, que hagin estat responsables d'un acte delictiu, entren a formar part de les estadístiques i dades que hem anomenat anteriorment.

Els menors de 14 anys, no només són inimputables, sinó que també són penalment irresponsables, és a dir, estan lliures de qualsevol responsabilitat pels delictes que poguessin arribar a cometre.

Els delictes que cometen aquests menors (14 anys) són considerats de cost social i per tant, a manera del seu caràcter reparador, només podran aplicar-se'ls unes mesures educatives correctores. Davant d'aquesta realitat, seran posats sota la tutela de l'Estat o la CCAA corresponent en un centre o casa d'acollida. Si bé és cert, que davant els múltiples fets delictius succeïts a Europa i altres parts de món, s'està plantejant baixar l'edat penal als 12 anys.

En Jesús del Cacho, en una entrevista concedida a un diari local, va mostrar el seu acord amb aquesta possible decisió, dient que hi ha menors que al complir els 14 anys poden portar ja molts delictes comesos i no ser castigats per ser menors, i que per tant s'ha d'establir la possibilitat d'actuar abans des de l'àmbit penal, ja que el àmbit de protecció de menors a vegades no és suficient per controlar els actes d'aquests.

4. MARC LEGISLATIU

Aquest article, tracta en la seva totalitat de “delinqüència comesa per menors” i de “joves migrants no acompanyats”, per tant, el marc legislatiu compren les següents lleis:

La Ley Orgánica 4/2000, de l'11 de Gener sobre els drets i les llibertats dels estrangers a Espanya, popularment coneguda com a llei d'estrangeria és una llei general per tots els immigrants que no especifica la situació dels menors estrangers no acompanyats. És l'única llei que fa referència als estrangers/immigrants. En l'article 35 observem la referència als menors no acompanyats, en aquest article trobem l'evolució i el seguiment que se segueix en cas de trobar un menor migrant no acompanyat.

També fa referència al supòsit, que els cossos de seguretat trobin a un estranger presumptament menor sense documentar. En aquests casos es faran les proves mèdiques pertinents per tal d'establir l'edat i posar en coneixement dels fets al Ministeri Fiscal.

Una vegada determinada l'edat, i essent aquest menor, es posarà a disposició dels serveis competents de protecció del menor de cada Comunitat Autònoma.

L'administració de l'Estat escoltarà al menor si té prou judici, i rebrà un informe dels serveis de protecció del menor, per tal de resoldre si el menor ha de ser repatriat seguint la llei de reagrupació familiar, o en el seu defecte, romandrà a Espanya d'acord amb el principi de l'interès superior del menor.

En el supòsit que el menor estigui tutelat a Espanya per una institució pública, es considerarà regular a tots els efectes legals. Una vegada ha sigut corroborat que el menor és tutelat i que no pot ser retornat amb la seva família ni al país d'origen, se li atorga una autorització de residència.

La tutela dels menors dependrà de la comunitat autònoma i serà responsabilitat d'aquestes el benestar jurídic dels nois i noies.

Una vegada els menors arriben a la majoria d'edat seran les comunitats autònomes les encarregades de desenvolupar les polítiques necessàries per millorar la possibilitat d'inserció dels menors en el mercat laboral. Amb l'ajuda de les administracions tutelars.

Per altra banda, trobem instruccions i resolucions relacionades amb la llei 4/2000 sobre els Drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

Les resolucions dictaminen en concret les intervencions dirigides cap als MMNA i l'acord per l'aprovació del protocol del marc sobre determinades actuacions. La finalitat de la resolució és la protecció jurídica i el benestar del menor en qualsevol cas, així com els objectes i el protocol a seguir.

Cal remarcar, que en una part important dels països europeus, la política sobre els MMNAS ha d'estar orientada cap al retorn del menor cap al seu país d'origen amb els seus familiar més propers, o bé en un centre d'acollida de menors del seu país, sempre i quan això constitueixi l'interès superior del menor. (Comisión Europea, 2010).

Ley Orgánica 5/2000, de 12 de Gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors és la que regula i castiga els delictes dels menors, de tots aquells menors que hagin comès un delicte dins del territori espanyol, indiferentment de quina sigui la seva nacionalitat, per tant aquesta llei és la que castiga tot acte delictiu dels menors estrangers.

La delinqüència juvenil comprèn, des d'un punt de vista jurídic, a aquells joves majors de 14 anys i menors de 18 que realitzen conductes tipificades com a delictes en el Codi Penal, tot i que la seva responsabilitat és exigida per **Llei orgànica 5/2000 de Responsabilitat Penal el Menor**.

Els delictes comesos s'avaluen en jutjats especialitzats. Es tenen en compte 2 trams d'edat per emetre els dictàmens, 14 i 15 anys i 16 i 17 anys. Per sota dels 14 anys es considera que no hi ha responsabilitat.

És el jutjat de menors qui té el poder de decidir quina pena determinar en cada cas. Esta format per un/a Jutge, un/a fiscal i l'equip tècnic; Treballador/a social, educador/a social- psicòleg/a.

Característiques de la llei:

- És jurisdicció penal.
- Els fets que se sancionen són els mateixos que el Codi Penal tipifica com a delictes o faltes greus.
- Lleis penals especials.
- És aplicable als menors de 14 a 17 anys.
- La comissió d'aquests delictes no prescriu encara que es compleixin els 18 anys.
- La instrucció dels expedients està encomanada a les Fiscalties de Menors.
- Equip Tècnic integrat per psicòlegs, educadors i treballadors socials que assisteixen tècnicament a la Fiscalia i als jutjats.
- La Llei preveu el sobreseïment de l'expedient per conciliació o reparació entre el menor i la víctima i atribueix les funcions de la mediació a l'Equip Tècnic.
- L'execució de les mesures imposades correspon a la Comunitats autònomes, sota el control del jutge de menors, excepte la d'amonestació, que la realitza el mateix jutge a la Sala d'Audiència.

4.1 LES MESURES JUDICIALS QUE S'IMPOSEN AMB LA LLEI 5/2000

La reacció jurídica adreçada a el menor infractor, pretén ser una intervenció de naturalesa educativa, tot i que d'especial intensitat, rebutjant expressament altres finalitats essencials de el dret penal d'adults, com la proporcionalitat entre el fet i la sanció o la intimidació dels destinataris de la norma.

Tal i com exposa en Jesús del Cacho, (Jutge de menors de la província de Tarragona) amb la L.O 5/2000 el que es pretén és obtenir la rehabilitació de el

menor i solucionar el conflicte entre l'agent actuant i la víctima, impedit tot allò que pugui tenir un efecte contraproductiu per al menor¹⁴.

El que ha de prevaler en el dret penal de menors, com a element determinant del procediment i de les mesures que s'adoptin, és el superior interès de el menor, que ha de ser valorat amb criteris tècnics i no formalistes per equips de professionals especialitzats en el àmbit de les ciències no jurídiques. Es a dir, l'equip tècnic.

L'equip tècnic esta format per un/a psicòleg, treballador/a social i un educador/a social, que seran per tant, els encarregats en valorar la necessitat educativa del menor i a partir d'aquesta necessitat recomanaran a fiscalia una mesura o una altre, tant el jutge com la fiscalia tindran l'obligació de tenir en compte la decisió d'aquest equip.

L'equip tècnic haurà d'elaborar un informe el qual recollirà tots els antecedents del menor, així com un estudi del seu àmbit familiar i social per poder aproximar-se a la mesura educativa que demanda el seu delictes.

Per tant, sense aquest informe, seria impossible poder saber quina és la necessitat educativa del menor. És aquí on trobem la importància de l'equip tècnic en el procés judicial. En Jesús del Cacho, en una de les seves classes de justícia penal Juvenil, impartides a la universitat i de les quals en formo part, va exposar que sense aquest equip, la eficàcia de la "no reincidència" que ofereix aquesta llei seria molt més baixa.

Les mesures judicials que s'imposen, depenent de les característiques i circumstàncies del menor i tipologia del delictes, són:

- Privació del permís de conducció o de el dret a obtenir-lo
- internament tancat
- internament semiobert
- internament obert

¹⁴ Juanpere. A (2017) "Soy juez de menores para ayudarles a reconducir su vida". Tarragona: diarietarragona.com. Recuperat de <https://www.diaridetarragona.com/tarragona/Soy-juez-de-menores-para-ayudarles-a-reconducir-su-vida-20170121-0011.html>

- internament terapèutic
- Assistència a un centre de dia
- Llibertat vigilada
- Realització de tasques socioeducatives
- Permanència de cap de setmana
- Convivència amb una altra persona, família o grup educatiu
- Prestacions en benefici de la comunitat
- Tractament ambulatori
- Amonestació
- Allunyament

-Les Mesures extrajudicials, són:

- La conciliació
- La mediació
- La reparació (econòmica i moral)

Pel que fa a les mesures, que en aquest cas el jutge de menors de Tarragona va haver d'aplicar més vegades, varen ser; la de internament en règim semiobert, on les persones sotmeses a aquesta mesura resideixen al centre; però podran realitzar fora d'ell, alguna o algunes de les activitats formatives, educatives, laborals i d'oci, establertes en el programa individualitzat d'execució de la mesura.

Per altra banda, la de llibertat vigilada, la qual consisteix en fer un seguiment de l'activitat de la persona sotmesa a la mateixa i de la seva assistència a l'escola, a un centre de formació professional o a el lloc de treball, segons els casos, procurant ajudar-la a superar els factors que van determinar la infracció comesa.

Aquí el jutge destaca que amb tota mesura imposada, el que s'intenta és defensar l'interès superior del menor i que per sobre de tot, aquesta pena sigui amb una base educativa, que pugui proporcionar les eines suficients per a que els menors no tornin a reincidir.

Com he expressat anteriorment, la majoria han estat condemnats amb règim semiobert i amb règim tancat. Aquestes mesures exigeixen de centres d'internament de menors i de educadors socials, que s'encarregaran de supervisar el compliment de la condemna.

En l'anterior aspecte, en Sr Jesús del Cacho explica que durant els últims anys, hi ha hagut un augment de població interna en aquests centres, fins al punt d'haver de internar al/la menor en un centre d'una altre província. També crítica la absència d'educadors socials a la província. En algunes ocasions, hi ha educadors que s'han d'encarregar de més casos dels que els tocava, i per tant es redueix el temps i les visites de l'educador amb el menor condemnat.

5. LA DESTIGMATITZACIÓ DELS MMNAS

Els menors estrangers que arriben sols a Espanya, estan des de fa mesos, en el focus mediàtic. Se'ls vincula a activitats delictives i se'ls culpa d'augmentar la inseguretat ciutadana. En canvi, els professionals de la intervenció social apunten que realment l'escenari és un altre: els joves conflictius representen només un petit percentatge de tot el col·lectiu i, en molts casos, és el fracàs del sistema de protecció el que aviva la situació de risc en la qual es troben.

Organitzacions com Save the Children o Unicef, han mostrat la seva preocupació en els últims anys pel discurs de l'odi que gira entorn d'aquests menors, els qui s'han convertit en una diana per als dards que llança VOX en el seu discurs anti-immigració.

A vegades, en el marc de notícies falses que circulen per les xarxes socials i en altres ocasions per la implicació real, d'alguns joves en delictes o agressions.

Precisament aquestes organitzacions, els defineixen com nens i adolescents en risc d'exclusió que procedeixen, en la seva majoria, del Marroc i l'Àfrica subsahariana, que busquen refugi a Espanya després d'haver deixat enrere situacions extremes com el maltractament, la marginació, l'abús, la tracta o la guerra.

La paraula MENA "deshumanitza", perquè està carregada de connotacions negatives, i contribueix al fet que la gent obliidi la contínua vulneració sobre els seus drets, per part de les administracions públiques. (Save the Children, 2003)

Utilitzant MENA el que fem és aïllar-los, però no només ens hem de centrar en la terminologia. També es fonamental conèixer la seva realitat i veure quines propostes pot donar l'administració pública per millorar aquests menors, i nosaltres com a societat hem de respondre amb respecte, integració i mai estigmatitzar-los ni vulnerar-los. En conclusió respectar els seus drets.

Associacions sense ànim de lucre com ACCEM, s'encarreguen de proporcionar atenció i acollida a menors en situació de desemparament, d'origen autòcton i estranger. Tutelats per les diferents administracions públiques, actualment atenen específicament al col·lectiu de nens i nenes migrants sense referents familiars.

Actualment han elaborat una campanya anomenada "Save a Hater"¹⁵, on ofereixen eines, informació vídeos i enllaços per combatre el racisme i la xenofòbia cap als MMNA, i altres col·lectius vulnerats i estigmatitzats socialment. El principal objectiu, és acabar amb la propagació de contingut fals, que sobretot s'estén molt ràpidament per les xarxes socials, i que provoca que part de la població, assumeixi aquestes notícies com a vertaderes i per tant, paral·lelament s'intensifiqui l'estigmatització.

¹⁵ Save a hater; campanya que ofereix eines, informació, vídeos i enllaços per combatre el racisme, la xenofòbia, la misogínia, l'homofòbia i la propagació de contingut fals. Recuperat de <https://saveahater.accem.es>

6. METODOLOGIA

Per conèixer i aproximar-nos a la realitat de la situació que estic tractant, i poder respondre a la hipòtesis inicial, aquest article s'ha fonamentat en primer lloc, en contextualitzar la situació actual dels MMNA al nostre país, a partir de la visió d'alguns autors experts en el tema.

A continuació, s'ha analitzat diferents articles periodístics, així com els discursos i mítings polítics de VOX, per tal d'entendre quina és la visió d'aquest cap als MMNA.

En segon lloc, a partir d'una metodologia qualitativa, he realitzat una entrevista a l'únic jutge de menors de la província de Tarragona, en Jesús del Cacho per conèixer quina és la seva opinió respecte a les dades oficials de l'INE i les dades que ens arriben d'alguns mitjans i organitzacions polítiques, a més de conèixer quina és la situació jurídica dels MMNA a la província.

He de dir, que aquesta entrevista en un primer moment s'anava a fer en les dependències del jutjat de menors de Tarragona conjuntament amb l'equip tècnic, però degut a la situació en la que ens trobem actualment, la crisi sanitària provocada pel COVID-19, l'entrevista només s'ha pogut fer al Jesús del Cacho, per via telemàtica.

Aquesta pandèmia ha provocat el confinament total de l'estat espanyol durant els mesos de Març, Abril i Maig i per tant m'ha resultat impossible realitzar de manera presencial dita entrevista.

Per últim i per tal d'aproximar-me a la realitat d'aquests menors, respecte a la delinqüència, he analitzat les dades en delinqüència juvenil dels menors estrangers que ens proporciona l'INE i per un altre aquelles que ens arriben per altres mitjans. L'objectiu en tot moment, ha estat poder veure si tant unes com unes altres eren semblants, i en el cas de no ser-ho, poder entendre quin és el motiu d'aquesta falsa relació "menor migrant-delinquència".

7. EXPOSICIÓ DE RESULTATS I CONCLUSIONS

Després d'haver realitzat en primer lloc, una recerca bibliogràfica, apropant-me al pensament d'autors sobre l'arribada dels MMNA, d'haver contextualitzat l'actual situació al nostre territori i d'haver analitzat el discurs de l'extrema dreta i les escasses dades que ens ofereix l'INE, s'ha pogut concloure que:

Tal i com exposa (Bravo Arteaga i Santos González, 2017) la majoria són majoritàriament nois d'origen marroquí i d'entre 15 i 17.

En els últims dos anys, Catalunya s'ha vist sobrepassada per aquest augment continu en l'arribada de MMNA. Aquesta saturació ha tingut els seus efectes respecte a la resposta que ha pogut donar el govern vers la situació.

La DGAIA ha hagut de recórrer a entitats del tercer sector, per poder habilitar espais que pugin garantir les necessitats bàsiques dels joves. Ja que ha patit un desbordament en molts dels centres d'acollida, molts d'ells plens i sense condicions per seguir acollint. En els últims mesos aquesta situació ha crescut de forma considerable, fins al punt que molts joves s'han vist obligats a dormir al carrer.

Pel que fa a les dades amb les que VOX defensa la seva postura d'expulsar aquest col·lectiu, són totalment contraries a les que el institut d'estadística dona. Per una banda, VOX defensa que més del 50% dels delictes consumats, han estat provocat per menors migrants. És impossible poder donar per vàlides aquestes dades, ja que tal i com diu (Jesús A. Valero-Matas.)¹⁶, és pràcticament impossible accedir a un llistat precís, del nombre exacte de delictes comesos per menors, i per tant aquest 50% que defensa VOX no es vàlid.

16 (Jesús A. Valero-Matas. Violencia juvenil: apariencia o realidad. Cifras y tendencias, p.146. (Universidad de Valladolid/GIR Trans Real Lab.)

Les dades amb les quals m'he basat, son les que ens aporta el INE, les quals només diferencien entre joves espanyols i tot el conjunt de joves migrants amb i sense referents. No he tingut accés a altres dades més específiques, que només tinguessin en compte els menors no acompanyats.

Les dades de l'INE exposen que del 100% (24.340) dels delictes comesos al 2018 per menors, 19.294 foren consumats per joves espanyols i 5.046 per joves estrangers (MMNA inclosos), aquest nombre traduït en percentatges és: el 79% de delictes comesos per espanyols mentre que el 21% per estrangers. Per tant aquest 21% (contant que inclou els també els joves amb referents) es queda molt lluny del 50% exposat per VOX.

L'objectiu de VOX amb la defensa de l'equació "MMNA=Delinqüent", no és més que estigmatitzar a un col·lectiu vulnerable i desprotegit, que tal i com exposa (Markez i Pastor 2010), arriba a Espanya després d'enfrontar-se riscos i perills amb la mínima oportunitat de millorar la seva situació.

El problema d'aquest discurs i responent a la pregunta inicial que dona nom aquest article, és que ha arribat a captar a una part important de la població Espanyola, que respon a la seva presència amb insults, atacs e inclús difonent notícies falses per tal d'inculpar-los de delictes que no han comès¹⁷, amb la intenció de intensificar l'estigma de "delinqüent" del qual cada vegada n'estan més arrelats.

Relacionant aquest estigma que se li ha imposat als MMNA, en l'entrevista el Sr Jesús del Cacho, va mostrar la seva preocupació davant aquests fets exposant que:

"Gran part d'aquests menors aprofiten molt bé les oportunitats que se'ls dona, i d'altres només hi són aquí de pas, aquests el que pretenen és anar-se'n cap a altres països del nord d'Europa. La majoria però, no cometes delictes. Em preocupa que s'acabi creant un estigma permanent a tot el conjunt MENAS".

¹⁷EFE(2020). Una tuitera, primera imputada por una 'fake news' al difundir un vídeo falso sobre 'menas'. Barcelona: lavanguardia.com. Recuperat de <https://www.lavanguardia.com/vida/20200303/473952698256/tuitera-imputada-fake-news-video-falso-menas.html>

Per tant, enfront d'aquesta greu situació amb la que s'ha vist envoltat aquest col·lectiu de joves, cal treballar i lluitar contra aquestes idees infundades; demostrant i denunciant les notícies falses i els discursos xenòfobs de l'extrema dreta i dels que la defensen. Ja que no només estem parlant de que suposa un rebuig social cap aquestes persones, sinó que tal i com s'ha pogut veure, suposa un perill per la integritat física i moral d'aquests joves.

Pel que fa al percentatge de MMNA, que sí han comés delictes i han rebut una condemna, la majoria reben com a càstig un internament semiobert o llibertat vigilada.

Relacionant amb el que manifesta el jutge de menors de Tarragona, és convenient que des de el govern, es treballi per tal de crear noves places i/o nous centres conjuntament amb l'obertura d'oposicions d'educador/es socials.

Els educadors i educadores, un cop s'ha imposat la condemna, es converteixen en l'element més important. Ja que seran aquests, els qui realitzaran una supervisió exhaustiva, per a que els joves infractors puguin complir la condemna amb les màximes garanties possibles, complint així amb l'interès superior del menor que exigeix la llei 5/2000.

Per finalitzar, amb aquest article he intentat mostrar la vertadera realitat d'aquests MMNA. Si es cert, que hi ha una part d'aquest col·lectiu que sí ha comés un o alguns delictes, però no és ni molt menys la majoria tal i com exposa VOX. Una gran part arriben a Espanya amb l'idea clara de estudiar i/o treballar, per guanyar-se la vida honradament.

L'estigmatització que han rebut en els últims mesos ha anat en creixement. Molts d'ells surten del seu país d'origen carregant aquesta sèrie de connotacions negatives, i molts pocs tenen l'oportunitat de demostrar que simplement, són joves que han hagut de marxar per raons alienes a la seva voluntat i que només volen millorar la seva qualitat de vida.

Arribats aquí, penso que és totalment necessari que des de l'estat s'intervinguí urgentment per aturar aquesta falsa relació que se'ls hi ha imposat. Per exemple, amb un projecte i/o una campanya semblant a l'esmentada anteriorment "save the hater", però a nivell nacional.

És totalment intolerable la discriminació que l'extrema dreta ha provocat sobre aquests joves, vulnerant en moltes ocasions els drets dels infants recollits a la convenció sobre els drets del nen.

Per tant, cal seguir lluitant en desmentir absolutament totes les "notícies falses", a més de denunciar tot tipus de discurs xenòfob per part d'aquesta organització política.

Seria interessant poder enllaçar aquestes conclusions en un possible segon article, el qual pugui tractar en més profunditat sobre les possibles estratègies i accions que pot fer tant el govern, com els ciutadans i professionals de la intervenció social. Per tal de poder combatre i acabar amb aquesta falsa relació que se'ls s'ha imposat.

BIBLIOGRAFÍA

-Bravo Arteaga, A i Santos González, I. (2017). *Menores extranjeros no acompañados en España: necesidades y modelos de intervención*. Espanya: Universidad de Oviedo i Universidad de Cantabria.

- Comisión Europea. (2010). *Comunicación de la Comisión al Parlamento Europeo y al Consejo, Plan de acción sobre los menores no acompañados (2010-2014)*.

- Generalitat de Catalunya, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. (2019). *Els infants i joves emigrants sols acollits a Catalunya, Estat de situació actual i avançament de resultats de l'estudi*.

-(Jesús A. Valero-Matas. *Violencia juvenil: apariencia o realidad. Cifras y tendencias* (Universidad de Valladolid/GIR Trans Real Lab.)

-Markez, I i Pastor, F. (2010). *Menores Extranjeros No Acompañados (MENA), un colectivo especialmente vulnerable ante las drogas*. Espanya: Centro de Salud Mental de Basauri i Universidad del País Vasco.

- ONU: Asamblea General, *Convención sobre los Derechos del Niño*, 20 Noviembre 1989, United Nations, Treaty Series, vol. 1577,

-Save the Children (2003) *Menores no acompañados. Informe sobre la situación de los menores no acompañados en España*, Documento de trabajo IV, Madrid, Save the Children España

- Setién, M. L. S., & Berganza, I. (2005). *Menores extranjeros no acompañados: una movilidad de jóvenes con expectativas de adultos. In Diversidad migratoria: Distintos protagonistas, diferentes contextos* (pp. 65-92). Universidad de Deusto

- Síndic, (2019) La situació dels infants migrants sense referents familiars a Catalunya, resum executiu.

- Vázquez González, C. (2003), *Delincuencia juvenil. Consideraciones penales y criminológicas*, Madrid: Colex.

-Violeta Quiroga i Montserrat Sòria. (2010). *La migració de menors no acompanyats a Espanya, Els i les menors migrants no acompanyats/des: entre la indiferència i la invisibilitat*. Espanya: Educació social, 45.

WEBGRAFÍA

-Carranco, R. (2019) Menores migrantes en Cataluña: el 18% delinque y son muy reincidentes. Barcelona: elpais.com. Recuperat de https://elpais.com/ccaa/2019/05/03/catalunya/1556885616_055951.html

- Colell, E. (2019). La Generalitat recorre a hoteles y albergues como centros de menores provisionales. Barcelona: elperiodico.com. Recuperat de <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20190531/dgaia-hoteles-albergues-acoger-menas-7483452>

-Diari digital El Español. [El Español]. (8 novembre 2019) Vox afirma que los MENAS ATEMORIZAN a la población [arxiu de video] recuperat de https://www.youtube.com/watch?v=_2PU4ILOFNU

-EFE(2020). Una tuitera, primera imputada por una 'fake news' al difundir un vídeo falso sobre 'menas'. Barcelona: lavanguardia.com. Recuperat de <https://www.lavanguardia.com/vida/20200303/473952698256/tuitera-imputada-fake-news-video-falso-menas.html>

-Ignacio Garriga (03 Juliol 2019) "Este es el claro ejemplo de lo hipócrita que es el movimiento llamado feminista. Este pobre hombre sólo denunciando la violación de su sobrina. Todo mi apoyo. Máxima repulsa a los que callan cuando la violación es producida por un inmigrante ilegal, en este caso MENA'S." recuperat de <https://twitter.com/Igarrigavaz/status/1146504304418807808>

-Juanpere. A (2017) "Soy juez de menores para ayudarles a reconducir su vida". Tarragona: diaridetarragona.com. Recuperat de <https://www.diaridetarragona.com/tarragona/Soy-juez-de-menores-para-ayudarles-a-reconducir-su-vida-20170121-0011.html>

-Lopez, G.E. (2020). Unos Menas del centro de Hortaleza dan una paliza a un anciano y a su cuidador para robarles. Madrid: lanaciondigital.es. Recuperat de https://www.lanaciondigital.es/politica/menas-centro-hortaleza-paliza-anciano-cuidador-robarles_4206_102.html

-Los menas cuestan a España más de 1.000 millones de euros al año. (2019). Madrid: Casoaislado.com. Recuperat de <https://casoaislado.com/los-menas-cuestan-a-espana-mas-de-1-000-millones-de-euros-al-ano/>

-Los menores no acompañados de Catalunya (2019). El diario de la educación, recuperat de <https://eldiariodelaeducacion.com/convivenciayeducacionenvalores/2019/10/01/los-menores-no-acompanados-de-cataluna/>

- Redacció, (2019) Más Madrid denuncia la agresión a "MENAS" y acusa a VOX de fomentar el odio. MADRID: lavanguardia.com. Recuperat de <https://www.lavanguardia.com/local/madrid/20191107/471440143758/mas-madrid-denuncia-vox-agresion-menas.html>

-Resultados nacionales. Menores condenados. (2019).Madrid: ine.es. Recuperat de <https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=25721#!tabs-grafico>.

-Resultados nacionales. Menores condenados según nacionalidad. (2019).Madrid: ine.es. Recuperat de <https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=26029#!tabs-grafico>

-Rodriguez,P. (2019). Menores migrantes y extutelados duermen durante el día en una iglesia del centro de Barcelona: "No tenemos nada". Madrid: eldiario.es. Recuperat de https://www.eldiario.es/catalunya/Menores-migrantes-duermen-iglesia-Barcelona_0_918308644.html

-Santos, M.A. (2019). Una decena de menores agrede y roba a un joven a la salida del metro de Arturo Soria. Madrid: abc.es. Recuperat de https://www.abc.es/espana/madrid/abci-decena-menores-agrede-y-roba-joven-salida-metro-arturo-soria_201912100024_noticia.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com

- Save a hater; campanya que ofereix eines, informació, vídeos i enllaços per combatre el racisme, la xenofòbia, la misogínia, l'homofòbia i la propagació de contingut fals. Recuperat de <https://saveahater.accem.es>

-VOX [VOX España]. (06 Octubre 2019) DIRECTO | Acto #VistalegrePlusUltra [arxiu de video] recuperat de https://www.youtube.com/watch?v=8B_iAyQ5GAU&feature=youtu.be&t=7470
Min. 2:04:30

PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DE LA REVISTA

Finalment he decidit triar la revista *Treball Social*, editada pel Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, és una revista especialitzada que es publica des de l'any 1960 amb periodicitat quadrimestral. El article ha estat redactat en Català complint per tant amb el requisit que exigeix la revista; que estigui escrit en Català o Castellà.

Els articles publicats en aquesta revista han de complir alguns d'aquests objectius:

- Difondre les experiències professionals i el coneixement científic generat a partir de la pràctica i la investigació en treball social.

- Contribuir al desenvolupament professional dels treballadors i les treballadores socials aportant eines metodològiques, experiències, investigacions, anàlisis i reflexions que permetin vincular pràctica i teoria.

- Promoure l'anàlisi crítica de la realitat social i les polítiques socials.

Per tant, el meu article compleix en la seva totalitat amb el tercer dels objectius, ja que tracta sobre una realitat social actual com és l'augment de l'arribada del col·lectiu de menors migrants no acompanyats i la situació de aïllament social que estan patint per una part de la població espanyola. La qual els relaciona amb la consumació del més de 50% dels delictes comesos per menors d'edat al nostre país.

Per tant, tracta d'un tema d'interès per als i les professionals del Treball Social.

ANNEXOS

ENTREVISTA. JUTGE DE MENORS DE LA PROVÍNCIA DE TARRAGONA

VIA: CORREU ELECTRÒNIC (DEGUT A LA CRISIS DEL COVID-19)

El propósito de esta entrevista es conocer de primera mano su opinión como juez de menores de la provincia de Tarragona respecto a la situación de los menores extranjeros no acompañados (MENA) y su relación con la delincuencia juvenil. El principal objetivo de este Trabajo es investigar si realmente estos menores están estrechamente relacionados con actos delictivos, o por si lo contrario los datos que nos llegan son falsos.

Serán unas preguntas con las cuales lo que pretendo es conocer la situación de estos i estas en la provincia de Tarragona y algunos datos a gran escala si fuera posible. Sus respuestas me ayudaran en la redacción de los resultados del artículo y para poder ver si mi hipótesis inicial se confirma o bien es falsa.

Antes de todo, darle las gracias por haber aceptado la entrevista, la idea principal era hacerla en persona pero dada la situación actual provocada por el COVID-19 no ha quedado otra que hacerla por correo.

Las estadísticas proporcionadas por el INE en el año 2018 nos dicen que del total de delitos/infracciones cometidos por menores en España es de 24.340, de los cuales 19.294 han sido ocasionados por menores españoles y 5.046 por extranjeros.

Por lo tanto según estos resultados el 19% son cometidos por extranjeros.

Aún así organizaciones políticas y algunos medios de comunicación denuncian que estos datos son falsos y son muchos mas los menores extranjeros que comete delitos.

1-¿Que opina usted sobre estos datos?

Yo no puedo decir que se trate de datos falsos. Las estadísticas se refieren a delitos cometidos, esto es, delitos que han sido juzgados y en los que ha recaído sentencia firme. Esto quiere decir, teniendo en cuenta lo que duran los procedimientos, que desde que se produce en masa el fenómeno MENA todavía no tenemos estadísticas más completas. A lo que se refieren las organizaciones políticas y los medios de comunicación es que en la actualidad, antes de que se diera la situación del COVID19, se producía una entrada masiva de MENA. Y a estos MENA había que alojarlos en centros de protección. Unos se adaptaban y otros no. Algunos de los que no se adaptan han ido cometiendo delitos, si es cierto, i muchos se les ha incoado expediente pero otros muchos no. Los medios de comunicación y algunas organizaciones políticas se alimentan de estos datos en sus discursos y es la sociedad la que se hace eco de la conducta de esa parte de MENA.

2-¿Qué opina del papel de los medios de comunicación? ¿Están estigmatizando al colectivo?

La pregunta es difícil. Los medios de comunicación deben informar y la realidad es que hay una parte de la sociedad que está muy molesta con ellos porque los han visto cometer delitos y ven que salen en libertad. Esa gente lo vive en sus carnes y son las que piden que se actúe. Pero junto a ellos, también se deja ver otro colectivo que defiende a los MENA. Los medios de comunicación deberían informar de una parte y de la otra y quizás ahí encontramos el problema. Que en los últimos años solo se ha hablado de la parte delincuente de este colectivo y como es normal la gente al ver titulares tan parecidos los ha acabado asociando a violencia i delincuencia en general.

3-¿Le preocupa que se esté relacionando a este colectivo únicamente con delincuencia? ¿Cree que esto puede provocar un estigma permanente sobre este colectivo?

Sí, sí me preocupa porque es la parte del colectivo que se conoce, la que muchos medios y políticos se hacen eco por sus propios intereses. Pero luego hay otra parte que aprovecha estupendamente todas las oportunidades que se les da y otros que están aquí de paso porque pretenden irse hacia otros países del norte de Europa, pero no cometen delitos. Y de esos quizás es cierto que los medios no se hacen tanto eco.

4-¿Qué les espera a estos chicos i chicas cuando dejen el sistema de protección?

La verdad es que no lo sé, desconozco los recursos que existen, Pero la realidad es que si no hay recursos en ayuntamientos o ONG's el sistema de protección no puede hacer nada porque ellos ya son mayores de edad.

5-En la provincia de Tarragona, aproximadamente cual fue el % de delitos cometidos por MENA durante el año 2019?

La verdad, desconozco las estadísticas. Pero si es cierto que te puedo decir que no fueron muchos. La mayoría hurtos y otros algún robo con violencia. También te puedo decir que sobre algunos tuve que adoptar medida cautelar de internamiento en régimen semiabierto.

6-Para aquellos que si cometieron delitos el pasado año en la provincia de Tarragona, ¿cuales fueron las medidas educativas que más interpuso?

Las medidas fueron fundamentalmente internamiento en régimen semiabierto y libertad vigilada. Son de las medidas a las que más se recurre ya que tanto en una como en la otra el educador social juega un papel muy importante con un seguimiento preciso para el condenado.

7- Cual cree que son los principales factores y motivos por los cuales estos y estas menores cometen delitos?

Creo que no hay una causa general. En los casos que yo he visto se trataba principalmente de robos, con la intención de hacerse con dinero y móviles. Lo que si puedo decir y más relacionado con factores es que unos consumían drogas y otros no. Unos tienen trastornos psíquicos y otros no. Eso si, casi siempre actúan en grupo. Se apoyan y se defienden entre ellos.

8-Una vez se impone la medida educativa cree usted que: ¿ hay recursos suficientes para poder proporcionar esas medidas a todos los menores? Con eso me refiero a: CREI, EDUCADORES etc....

Pues la verdad es que una vez se impone la medida, cada uno de ellos cuenta con los recursos necesarios para cumplirla. Los que tienen que ir a un centro porque se les ha puesto la medida de internamiento, van, y los que tienen que cumplir una libertad vigilada o cualquier otra de medio abierto, tienen un educador. Pero la verdad también es que serían necesarias más plazas de centros de reforma y deberíamos contar con más de educadores para que esa intervención con estos chicos tuviera una garantía más amplia de reinserción.

9- Por su experiencia. ¿Quién delinque de menor lo hace de adulto?

No todos los que delinquen de menores delinquen de adultos. No hay estadísticas, y si las hay no las conozco. Pero creo que debe andar alrededor de un 20% de menores que delinquen de adultos. Ten en cuenta que la franja de edad prevista en la Ley del Menor es de 14 a 18 años. Es la edad de la adolescencia. En esta edad se hacen muchas tonterías. Cuando se madura, a los 18 años, ya no se hacen tonterías. El que las sigue haciendo las hace siendo muy consciente de ello y que se le aplica el Código Penal.

En general, superada la adolescencia la gente se busca un trabajo y se gana la vida de forma honrada. Y en el caso de los MENA, o aprovechan los recursos que se les proporciona y encuentran un trabajo o otros delinquen, pero no son la mayoría ni mucho menos. Muchos de ellos se van fuera de España a buscar

nuevas oportunidades. Y si delinquen, se les aplica el Código Penal y la Ley de Extranjería.

10-¿Existen datos que nos puedan proporcionar información sobre estas posibles reincidencias por parte de estos MENAS una vez cumplen la mayoría de edad

Sinceramente, no lo sé. No sé si hay o no. Pero creo que no. Es muy difícil hacer el seguimiento de las personas que han delinquido de menores y saber si delinquen de adultos. Pero lo que si puedo decir es que la ley del menor intenta en todo momento reeducar a estos chicos i más del 80% suelen no reincidir en estos delitos, es aquí donde entra el equipo técnico y donde entráis vosotros, los trabajadores sociales, los cuales sois los encargados de proponerme a mi, como juez, la medida educativa necesaria en cada caso, con el objetivo de ayudar al menor teniendo siempre en cuenta el interés superior del mismo.